

ואם כן, תיקשי, כיצד העמדנו למשנה זו דמתה יכול לפדותה אליבא דרבי שמעון דלא בעי העמדה והערכה בבדק הבית? והא סיפא דמשנשחטה אין לה פדיון, אינה כרבי שמעון, כי הוא סובר שאפילו נשחטה על גבי מערכתה יש לה פדיון?!

ומשנינן: **אלא**, לעולם, לא נעמיד כרבי שמעון, והא דמתה אפשר לפדותה בלי העמדה והערכה, הוא משום דלב בית דין מתנה עליה שיוכלו לפדותה אם מתה או אם ימצאו אחרת נאה הימנה. והא דאמרינן דמילתא דלא שכיחא אין בית דין מתנים עליו ולפיכך אינם מתנים על פר ושעיר של יום הכיפורים שאבדו, והרי פרה היא מילתא דלא שכיחא, תריץ —

שאני פרה אדומה, **הואיל** ודמיה יקרין, מתנים עליה בית דין שיוכלו לפדותה אפילו במילתא דלא שכיחא.

אמר מר: מתה פרה אדומה — תפדה.

והוינן בה: כיצד תפדה ותצא לחולין? וכי פודין את הקדשים להאכילן לכלבים? שהרי מכיון שמתה, הרי היא ראויה לאכילת הכלבים בלבד.

ומשנינן: **אמר רב משרשיא:** הא דפודין אותה אינו כדי להאכיל את בשרה לכלבים, שדבר זה אסור הוא מפני שהוא גנאי לדבר שהיה קדוש, אלא בית דין מתנים שיהיה אפשר לפדותה **משום עורה**, שיוכלו להשתמש בעור הפרה!

ופרכינן: וכי קיימי בית דין ומתנו שיוכלו לפדותה **אדעתא דעורה** בלבד, שהוא דבר פעוט — ערך?

ומשנינן: **אמר רב כהנא:** אמרי אינשי, "מגמלא — אונאי" אונאיו של הגמל הן קצרות, אך מוטב לקבל לפחות את העור של אונאיו מאשר כלום.

איתיביה: אמרו לו לרבי שמעון: מהו שיקרבו שעירי החטאת של הרגלים ושל ראשי החדשים ושל יום הכיפורים זה בזה, שאם נאבדו והביאו אחרים תחתם ואחר כך נמצאו, האם אפשר להביאם במועד אחר? **אמר להם רבי שמעון:** יקרבו! אמרו לו: **הואיל ואין כפרתן** של השעירין שוה היאך הן קרבין זה בזה? **אמר להן:** כולן, כל שעירי חטאת ציבור **כאין לכפר על טומאת מקדש** וקדשיו. ולפיכך לא איכפת לנו על מה היו צריכים לכפר במועד האחר.

ואמאי בעי רבי שמעון למימר שכולם באים על טומאת מקדש וקדשיו? **לימא** להו: **לב בית דין מתנה עליהן** שאם לא יקרבו במועד זה יקרבו במועד אחר?!

ומשנינן: **רבי שמעון קאמר?** רבי שמעון לית ליה לב בית דין מתנה עליהן?

דאמר רב אידי בר אבין אמר רב עמרם **אמר רבי יוחנן:** תמידין שלא הוצרכו לציבור — לרבני רבי שמעון אין נפדין תמימים, לדברי חכמים נפדין תמימים.

והוינן בה: ורבנן, דפליגי עליה דרבי שמעון וסברי שנפדים תמימים, מאן נינהו?

אי נימא רבנן דקטורת דסברי דקדשה קדושת הגוף ונפדית משום שלב בית דין מתנה עליה — יש לדחות: **שאני קטורת**, שאין לה תקנה **דלא בת רעיה היא**, ואין לה

משום דסבירי שכל השעירין כפרתן שוה. ולכן יקרבו זה בזה.

ממאי דהאי רבנן דפליגי ארבי שמעון, **דרבי יהודה היא**, הסובר כרבי שמעון שאין כפרתן של השעירין שוה, ולפי זה **הכי קאמר ליה רבי יהודה לרבי שמעון: בשלמא לדידי, דאמינא לב בית דין מתנה עליהן, אמטו להכי יקרבו זה בזה**, ומשום שכך התנו בית דין. **אלא לדידך, דאמרת לא מתנים בית דין, אמאי יקרבו זה בזה**, והרי אין כפרתם שוה?!

דילמא, רבנן דפליגי ארבי שמעון, **רבי מאיר היא**, דאית ליה כל השעירין כפרתן שוה, ולפי זה **הכי קאמר ליה רבי מאיר לרבי שמעון: בשלמא לדידי, דאמינא כל השעירין כפרתן שוה**, אם נאבדו במועד זה יקרבו במועד אחר. **אלא לדידך, דאמרת אין כפרתן שוה, אמאי יקרבו זה בזה?**

ואם האי רבנן, רבי מאיר היא, אין להוכיח דסברי לב בית דין מתנה, כי לא משום הכי פליגי ארבי שמעון, אלא משום שכפרתן שוה!

ומסקינן: **אלא, רבי יוחנן, גמרא גמיר לה: לדברי רבי שמעון אין נפדין. לדברי חכמים נפדין!**

את התקנה של בהמה היכולה לרעות עד שתסתאב ולהפדות לאחר שנפל בה מום. ולפיכך מתנים עליה בית דין שיוכלו לפדותה.

אלא, רבנן דפרה, שאמרו, יכולין לפדותה כשמתה על אף שאין יכולים להעמידה ולהעריכה, ומשום שבית דין מתנים עליה שאם היא תמות, היא תהיה קדושתה לדמי נסכים, שאז אינה צריכה העמדה והערכה כי היא כבהמה שהיא בעלת מום מעיקרא שאם הקדישה לא בעי העמדה והערכה.⁽¹⁾

וכמו כן יסברו שלב בית דין מתנה על תמידין שנותרו שיפדו תמימים.

גם זה יש לדחות, כי **דלמא שאני פרה, דדמיה יקרין**, ולכן מתנים עליה. אבל על שאר דברים אין בית דין מתנה?!

ואלא רבנן דמתניתין, דאמרו לו לרבי שמעון, הואיל ואין כפרתן שוה, ולית לך לב בית דין מתנה שאם אבד בזה יקריב לזה לכפרה אחרת, היאך הן קריבין. דמשמע, דפליגי רבנן על רבי שמעון ואית להו לב בית דין מתנה שיקרבו זה בזה, אם יאבדו.

אך גם את זה יש לדחות, כי מנין לנו שמשום לב בית דין מתנה פליגי רבנן על רבי שמעון? דילמא טעמם של רבנן הוא

קדושת הגוף, ואם קדושת המותר תפקע למפרע, נמצא שלא התפטם המותר בקדושת הגוף, ואם כן כיצד עושים ממנו קטורת חדשה? אלא, בהכרח, שמפקיעים בית דין את קדושתו בשעה שאינו ראוי למצוותו, ובשעה כזאת יש בידם את הכח להפקיע אפילו קדושת הגוף, בדומה לקדשים שמתו בהיותם קדושים הגוף, שפקעה

1. בביאור הגדר של "לב בית דין מתנה עליהם", כתב החזון איש, שלא יתכן לומר, שבית דין מתנים שתפקע הקדושה ממה שיוותר, כי קדושת הגוף אינה פוקעת בכדי, ואין בידי בית דין כח לעשות זאת. כמו כן אי אפשר לומר שהם מתנים שיתברר הדבר למפרע שהמותר לא התקדש, כיוון שחייבים לפטם את הקטורת בהיותה קדושה

וטעמו של דבר: **הכא הוא**, בתמידין שנותרו, מקייצין בגופן של תמידין ולא בדמיהן, משום **דמעיקרא** הוי **עולה**, **והשתא** נמי, כשמקייצים בהם, **עולה** היא. **אבל התם**, בשעירים שנותרו, **דמעיקרא הטאת** הוו, **והשתא** דמקייצין בהם, **עולה** הוו, אין לנו לקייץ בגופן, משום **גזירה**, דגזרינן שלא לקייץ בשעירים שנותרו **לאחר כפרה** של הציבור [שהתכפרו בשעירים שהובאו במקום אלו שאבדו], **אטו** שעירי חטאת **לפני כפרה**. כדי שלא יבואו להתיר לקייץ אותם בתור עולת נדבה של ציבור לפני שהתכפרו הציבור.⁽²⁾

מתחילה בסתמא להקרב כשעירי חטאת, אך אם הם נותרים, הם ראויים להקרבה בתור נדבת עולה של ציבור לקיץ המזבח.

אמר אביי: אף אנן נמי תנינא שלפי רבי שמעון אין מקייצין בגופי חטאות שנותרו, על אף שמקייצין בדמיהן, ומוכח שיש בהם קדושה לקיץ המזבח.

דתניא: **פר ושעיר של יום הכיפורים שאבדו, והפריש אחרים תחתיהם, וכן שעירי עבודה זרה של ציבור שאבדו והפריש אחרים תחתיהן, ולאחר שהתכפרו הציבור נמצאו האבודים — כולן ימותו, דברי רבי יהודה.**

רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: ירעו עד שיפתאבו, וימכרו, ויפול דמיהן לנדבה, שאין חטאת הציבור מתה!

והוינן בה: **ולרבי שמעון, דלית ליה לב בית דין מתנה עליהן — מאי עבדין להו לתמידין שנותרו ולא הוצרכו לציבור?**

אמר רב יצחק אמר רבי יוחנן: מקייצין בהן את המזבח! והיינו מקנחין "קייץ" הוא לשון קינוח, וכפי שיבואר להלן] את המזבח בקרבנות עולת-נדבה של ציבור, כאשר המזבח בטל מהקרבת קרבנות אחרים. כי כמו שיכולים להקריב שעיר יום הכיפורים ברגל בתור שעיר הרגל על אף שהם חלוקים בכפרתם משום שיש להם צד שוה ששניהם באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, אף הכא, יכולים להקריב את התמידין שנותרו שלא בתורת תמידין אלא בתורת נדבה לקיץ המזבח, משום שיש בהם צד שוה, ששניהם הם קרבן עולה! וקיץ המזבח כיון שאינו חובה אין צורך להביאם דוקא מתרומה חדשה.

אמר רב שמואל בר רב יצחק: ומודה רבי שמעון בשעירי חטאת שנקנו מתרומת הלשכה של שנה זו, ונותרו, לאחר שנאבדו, ולא נמצאו עד לשנה הבאה, לאחר שנתרמה כבר תרומת הלשכה מכספי הציבור מהשנה החדשה, ושוב אין קרבין הקרבנות שנקנו בכספי השנה שעברה, **שאין מקייצין את המזבח בגופן** של השעירים שנותרו, **אלא בדמיהן**. והיינו, ממתנינים עד שיפול באותם שעירים מום, ואז פודים אותם כדין קדשים שנפל בהם מום, ובדמיהם מביאים עולות לקיץ המזבח.

קדושתם.

המשנה למלך סוף הלכות שקלים.

ובספר באר יעקב [למסכת שבועות] תירץ, שיכול להחזיר את המותר למכתשת, ומתפטמת בקודש עם הקטורת החדשה, וציין לדברי

2. ומבאר רש"י ששעירי החטאת עומדים מתחילה בסתמא להקרב כשעירי חטאת, אך אם

ציבור, ולרבי יהושע בתור קרבן יחיד [ונפקא מינה לסמיכה, שהיחיד סומך ולא הציבור, וכן אם הנסכים באים משלו או משל הציבור].

וליקרב הוא גופא עולה? אלא לאו, גזרה לאחר הכפרה אטו לפני הכפרה! שמע מינה!

תניא נמי הכי שקרבנות הציבור שנתרו מקייצין בהן את המזבח: דתניא: מזה הן מביאין מן המותרות של ציבור שנתרו מהשנה הקודמת? — קיין כבנות שוח^{יב-ב} למזבח. כאדם שמביא לקינוח סעודה מיני מתיקשפירוט ונתקראי שנתו וקייץ שוקינוט ש"י).

ותמהינן: וכי אפשר להביא למזבח פירות? והבתיב "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה", וכל הפירות הן בכלל זה!?

ומשינין: תני רב חנינא: הכי קאמר — קיין זה שמקייצים את המזבח, הוא כבנות שוח לאדם!

דרש רב נחמן בר רב חסדא: אין מקייצין את המזבח בעולת העוף, שאין מביאין בדמי הנדבה עולת העוף אלא בהמה בלבד.

אמר רבא: הא בורכא! דבר זה, בדוי מלבך הוא, כי זאת — מנין לך?

אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא: מאי בורכתא? אמאי קרית לה דבר בדוי, והרי אנא אמריתה להא דינא שאין מקייצין בעולת העוף ניהליה בפני רב נחמן, ומשמיה דרב שימי מנהרדעא אמריתה ניהליה.

ואמאי לא אמרינן נקרבנו אינהו גופייהו עולה! והרי יש בהם קדושת עולה, שהרי הם נמכרים במומם, ומביאים בדמיהם עולת נדבה?

אלא, לאו, שמע מינה גזרינן גזירה לאחר כפרה אטו לפני כפרה!

אמר רבא: אף אנן נמי תנינא: שני שעירי יום הכיפורים, אם אירע שמת השעיר המשתלח לאחר ההגדלה, והוצרכו להביא זוג שעירים חדש כדי להגדיל אחד לה' ואחד לעזאזל, ונמצא שיש לנו עתה שני שעירים לה' —

האחד מהם יקרב לשעיר הנעשה בפנים, והשני ירעה עד שיסתאב וימכר, ויפלו דמיו לנדבה!

ואמאי ירעה עד שיסתאב? מדוע לא יקרב איהו גופיה עולה? אלא לאו, שמע מינה, גזרה אחר כפרה אטו לפני כפרה!

אמר רבינא: אף אנן נמי תנינא: אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו באשם אחר — ירעה האשם שנתר עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה!

רבי אליעזר אומר — ימות. כי האשם דינו הוא כחטאת, שאם מתו בעליה או נתכפרו באחרת, תמות!

רבי יהושע אומר: ירעה עד שיסתאב וימכר ויביא בעליו בדמיו עולה!

והנפקא מינה בין תנא קמא לרבי יהושע היא, שלתנא קמא הוא קרב בתור קרבן

הם נותרו, הם ראויים להקרב בתור נדבת עולה של ציבור לקיץ המזבח.